

Kasza
Ferenc

AZ ERDŐMŰVELÉS FELADATAI ÉS FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYA A MECSEKBE

A MECSEKI ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁG 61 ezer ha területen gazdálkodik. Ebből 58 ezer ha az erdők területe, melyen az élőfakészlet mintegy 10 millió m³.

Az erdők fő faállománytípusai a gyertyános kocsánytalan- és kocsányos tölgyesek, valamint a cserések. Ezek mellett megtaláljuk a Mecsek hegységben a mészkőbuvásos, déli kitettségű, száraz termőhelyekre jellemző karsztbokorerdőtől az északi hűvös oldalak árnyas bükköséig, a Dráva melletti fűzesektől a tölgy—kőris-szil ligeterdőkig a természetes növénytársulások, valamint az akác, nyár és fenyő kultúrtípusok változékony, de harmonikus skáláját. Ilyen állománytípusokban látjuk el az erdőgazdálkodási és ezen belül az erdőművelési feladatokat.

Érvényes üzemterveink évi 600 ha véghasználatot írnak elő, amiből mintegy 400 ha a tarvágások, 200 ha a felújítívágások területe. A véghasználatok során keletkező mesterséges vágásfelújítási kötelezettségek minimumra való csökkentése érdekében elsőrendű feladatunk, hogy ott, ahol a termőhelynek megfelelő a faállományok, azoknak megfelelő időben való besorolásával, helyes üzemszervezéssel, szakszerű vágásvezetéssel a véghasználati terület természetes felújítását érjük el. Ennek figyelembevételével mesterséges vágásfelújítási kötelezettségünk évi 300—400 ha. A befejezetlen és befejezett erdősítések ápolási feladata évi 3000—3200 ha.

A IV. ötéves terv időszakára 150 ha erdőtelepítésre kaptunk lehetőséget. Ebből az első két évben 120 ha telepítést végeztünk.

A tisztítási korban levő faállományok területe mintegy 13 000 ha. Így az éves tisztítási feladatunk 1300—1500 ha, melynek 25%-a fenyőfiatalos. 800 ha-ra tehető a törzskiválasztó, 600 ha-ra a növedékköszövény gyérítések éves területe. A fiatalosokban esetlegesen keletkező vadkárok megelőzése érdekében mintegy 10 000 fm vadkárrelhárító kerítést építünk évenként. Emellett széleskörűen alkalmazzuk a vegyszeres vadkárrelhárítást is.

A saját, valamint a megyében erdőgazdálkodást folytató egyéb szervek csemeteigényének kielégítése érdekében 100 ha összterületen csemetekertet tartunk fenn. Az ezekben megnevelt csemetemennyiség eléri a 20 millió darabot.

A távlati fejlesztési terveink készítése során az erdők több célú hasznosítása érdekében Pécs város környékén — a Mecsek hegységben — 13 000 ha erdőt, a Gazdaság erdőterületének 25%-át jóléti célokra (környezetvédelmi, pihenő, séta, kirándulóerdők) tervezzük. Az itt jelentkező, a hagyományos erdőműveléstől kissé eltérő, új feladatok végrehajtása során fokozott szerep jut erdőművelőinknek.

AZ ERDŐMŰVELÉSI ÁGAZATBAN jelentkező, felsorolt feladatok elvégzése az elégtelen gépesítés, valamint elavult technológia miatt fizikai munkás állományi létszámunk 25%-át igényelte és 1972-ben a felhasznált munkanapok száma elérte a 120 ezret. A munkák elvégzéséhez szükséges bértömeg megkö-

zelítette a 8 millió Ft-ot. Mindezek arra készítettek, hogy felülvizsgáljuk erdőművelési technológiánkat. Egyre nyilvánvalóbb, hogy az erdőművelésben jelentkező feladatok végrehajtása a jövőben a gépesítés és kemizálás jelentős fejlesztése, az erdősítési és ápolási munkák korszerűsítése, olcsóbb technológiák kidolgozása nélkül nem oldható meg. Ezért az erdőművelési munkáink racionálisabbá tétele érdekében a következőket vezettük be.

A csemetenevelés és ezen belül elsősorban a fenyőcsemetenevelés gazdaságosabbá tétele érdekében megvásároltuk és munkába állítottuk a finn *Paperpot* csemetenevelő gépsort.

Az aljnövényzettel, sarjhajtásokkal sűrűn borított vágásterületek felújítását egy vagy több évi teljes vegyszeres talajelőkészítés után végezzük. A vágásterületeken levő bozót letakarítására az *RZF—1,5*, rotációs kaszát alkalmazzuk.

1. ábra. Sorközi ápolás az *RZF—1,5* rotációs kaszával

2. ábra. Gerdei-féle pásztahúzó eke

A gépi tuskókiemelés és az ezt követő szántás, forgatás kötött talajainkon, valamint domb- és hegyvidéki területeinken nem alkalmazható. Ezért a tuskós területeink pásztás talajelőkészítési technológiáját tartjuk területeinken megfelelőnek. Ennek gépi kivitelezéséhez Gerdei József erdészvezetőnk pásztahúzó adaptert szerkesztett, mely adapter 40—60 szélességben 5—10 cm mélységben lenyesi a talaj gyeptakaróját és a sarjtöveket. Ezt a réteget részben a pászta két szélén, részben a pásztában összeporhanyítva hagyja vissza. Az *MTZ—50* traktorra szerelt gépegység teljesítménye 2 ha/műszak.

Gazdaságos alkalmazásának előfeltétele a vágástakarítás. Kevésbé gyomos, lazább szerkezetű talajokon eredményesen alkalmazható az ugyancsak gépi vontatású EGYED-féle pásztahúzó. Az ERTI-féle szárnyas talajlazítóval végzett kísérleteink, valamint az „erdőművelési napokon” szerzett tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy a gép kötött talajaink nem alkalmazható, mivel a D4K—B erőgép vonóereje sem elegendő üzemeltetéséhez. A Gerdei-féle pásztahúzóval eddig kb. 120 ha talajelőkészítést végeztünk.

A későbbi gépi ápolás előfeltételeinek biztosítása érdekében a pásztákat ki kell tűzni és a soroknak egyenesen és egymással párhuzamosan kell haladnia. Az így előkészített talajba az erdősítést ékásával végezzük. Az ismertetett ta-

3. ábra. 2 m sortávval végzett tavaszi erdősítés a munka befejezése után

lajelőkészítési technológia az erdősítés termelékenységét és eredményességét jelentősen növeli. A zacskós csemeték ültetésére 1973 őszétől a finn *ültetőhengereket* alkalmazzuk.

A GÉPI ÁPOLÁSOK FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE érdekében megváltoztattuk a korábban szokásos ültetési hálózatot. A gyorsan növekvő nyárasok kivételével 2,0—2,2 m sortávolságot, azokban a fafajcserés faállományátalakításokban, ahol elegendő töltelékfával természetes úton számolhatunk, 3,0 m sortávolságot alkalmazunk. A tőtávolságot 0,7—0,8 m-ben hagytuk, hogy a 70—75%-os eredményesség mellett pótlást ne kelljen a területen végezni, másrészt, hogy a sor mielőbbi záródását segítsük elő.

A megfelelő sortávolságra ültetett és géppel járható terepen levő erdősítések sorközeit a sarjak visszaszorítása érdekében az RZF—1,5 rotációs kaszával szükség szerint megápoljuk. A gép munkaszélessége 1,5 m. Ezért határoztuk meg az erdősítés sortávolságát 2,0—2,2 m-ben. A fennmaradó rész a talajelőkészített pásztába esik. A gép teljesítménye 2 ha/műszak.

A gépi ápolás után az erdősítés sorában laza borításban megmaradó lágyszárúak vagy cserjék elősegítik a főfaj természetes kiválasztódását, magassági növekedésében serkentik, segítik a mielőbbi sorzáródást, csökkentik a vadkárveszélyt és ezért hatásuk esetleg évekig kedvező lehet.

Az eddigi tapasztalatok azt igazolják, hogy a teljesen vegyszerezett vágásterületeken felferődő sarjak mennyisége elenyészően kevés. A földi géppel nem járható terepen levő, táperőben gazdag talajú, buja, lágyszárú növénytakaróval rendelkező erdősítések ápolását ezért helikopteres vegyszerezéssel végezzük. Ezt a technológiát alkalmazzuk a korábban 1,25 m sortávolságra ülte-

4. ábra. Gépi, pásztás talajelőkészítés

5. ábra. STIHL FS 08 tisztítóadapter munkában

tett erdősítéseinkben is. A vegyszerezés a területen levő lágyszárú növényzet konkurenciáját csökkenti.

A tisztítások során a sűrűségi kor előtti helyes törzsszám beállítására törekszünk, hogy a munka kivitelezése szempontjából kritikus sűrűségi korban a faállományok jelentős hányadát ne kelljen munka alá venni. Ezzel a helyes törzsszámra beállított fiatalosokban a természetes kiválasztódás érvényesülésének kívánunk az eddiginél nagyobb szerepet juttatni.

A tisztításokat *STIHL—FS—08* tisztítóadapteres motorfűrészekkel végezzük. A gyéritésekben növeltük a hektáronként kitermelésre kerülő fatömeget és ezzel egyidejűleg meghosszabbítottuk a visszatérési időt. A törzskiválasztó gyéritésekben erdőgazdasági átlagban $42 \text{ m}^3/\text{ha}$, a növedékfokozó gyéritésekben $53 \text{ m}^3/\text{ha}$ fatömeget termelünk 1973-ban.

AZ ELŐBBIEKBEN VÁZOLT TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉS elengedhetetlenül szükségessé tette a munka- és üzemszervezésünk korszerűsítését is, mivel a nagy teljesítményű és költséges gépek (a technológiánkban 10 ezer Ft/órás gép is helyet kapott) nem bírják el az erdőművelési munkák régi kezeit és módszereit.

Alkalmazott technológiánkban fő törekvésünk a kapcsolódó műveletek — csemeteneveléstől a felújítóvágásokig — igényeit kielégítő komplex fejlesztésnek a megvalósítása, az erdők összértékének növelése, a sokcélú hasznosításuk iránti törekvések és igények maximális kielégítése érdekében.